

Asya Kalkınma Bankası (Asian Development Bank/ADB), Asya ve Pasifik bölgesinde kalkınmaya katkıda bulunmak amacıyla 1966 yılında kurulmuştur. 1999 yılında “yoksulluk azaltma stratejisi”ni benimsemiş olan ADB, çalışmalarını bu alana yoğunlaştırmış ve özellikle Asya ve Pasifik ülkelerinde yaşayan, günlük geliri 1 doların altında olan 900 milyon insanın yaşam standartlarını yükseltmeyi temel hedef olarak kabul etmiştir.

ADB'nin proje ve programları, ekonomik büyüme, insani kalkınma, cinsiyet ve kalkınma, iyi yönetim, çevre korunması, özel sektör gelişimi ve bölgesel işbirliği konularını öncelikli olarak ele almaktadır. Bu önceliklerin her biri, yoksulluk azaltma stratejisinin üç temel ögesi ile bağlantılıdır: Bunlar, sürdürülebilir ekonomik büyüme, sosyal kalkınma ve iyi yönetimdir. ADB'nin her türlü çalışmasında, kalkınmanın sosyal boyutlarına özel bir ağırlık verilmektedir.

ADB'nin çalışmaları şu sektörlerde yoğunlaşmaktadır:

- Tarım ve tabii kaynaklar
- Eğitim
- Enerji
- Finans
- Sağlık, beslenme ve sosyal koruma
- Sanayi ve ticaret
- Hukuk, ekonomik kalkınma ve kamu politikaları
- Ulaştırma ve telekomünikasyon
- Temiz su kaynakları, sağlık koşullarının geliştirilmesi ve atık yönetimi
- Birden fazla sektörü kapsayan faaliyetler.

Kalkınma Araçları

ADB, kalkınmakta olan üye ülkelerdeki hükümetlere, kamu ve özel sektör kuruluşlarına kredi vermektedir. ADB'nin başlıca araçları, hükümetlere öncelikli kalkınma projeleri ve programları için temin edilen krediler ile teknik yardımlardır. ADB kredileri ülkelerin öncelikli kalkınma projelerindeki yatırımların desteklenmesini amaçlar.

ADB tarafından verilen krediler, dört ana başlık altında değerlendirilebilir:

- Proje kredileri (tedarik, diğer ilgili hizmetler, taahhüt hizmetleri, danışmanlık hizmetleri)
- Program kredileri
- Sektör kredileri (bölge ülkelerinde desteklenmesine karar verilen sektörlerle açılan krediler)
- Özel sektör kredileri (ekonomik anlamda bankanın amaçlarına uygun özel sektör projelerinin desteklenmesi için açılan krediler)

Banka'nın Kredi Kaynakları

- Olağan Sermaye Kaynağı (OCR)
- Asya Kalkınma Fonu (ADF)
- Faaliyetleri Sonucu Sağlanan Gelir
- Borçlanma (Bankanın kredi notu AAA'dır.)

Banka'dan En Fazla Kredi Alan Ülkeler (2009)

1. Endonezya
2. Ç.H.C.
3. Vietnam
4. Hindistan
5. Filipinler
6. Bangladeş

Banka'nın Açtığı Kredilerin Sektörel Dağıtımı (2009)

Tarım ve Doğal Kaynaklar	% 12.09
Eğitim	% 3.91
Enerji	% 19.66
Finans	% 12.23
Sağlık ve Sosyal Güvenlik	% 2.34
Endüstri ve Ticaret	% 2.94
Sosyal Sektör Yönetimi	% 8.37
Ulaştırma ve İletişim	% 24.11
Su ve Belediye Altyapı Servisleri	% 8.62
Çeşitli Sektörler	% 5.73
Toplam	% 100 (156.31 milyar \$)

Hissedarlar ve Yönetim

1966 yılında kurulduğu zaman 31 hissedar ülkesi olan ADB'nin şu anda 67 hissedar ülkesi bulunmakta olup, bunların 48'i Asya ve Pasifik bölgesindedir. Bölge dışından olan ülkeler bankadan kredi alamamakta, ancak banka kredisi ile finanse edilen iş imkanlarından yararlanabilmektedir. 2009 Mayıs ayı itibariyle, Bankanın nominal sermayesi 165 milyar dolar olup, en büyük hissedarları ABD ve Japonya'dır.

ADB'nin en yüksek karar organı, Yönetim Kurulu'dur. Her üye ülke kendi adına oy kullanmak üzere bir guvernör ve bir yedek guvernör belirler. Üye ülkelerin guvernörleri, Yönetim Kurulu'nun oluşturur. Yılda bir kere toplanan kurulun şu andaki başkanı Vietnam'dan Nguyen Van Giau'dur. Başkan yardımcıları ise Avusturya'dan Josef Pröll ve Butan'dan Wangdi Norbu'dur.

Yönetim Kurulu, 8'i Asya-Pasifik ülkelerinden, 4'ü de bölge dışı ülkelere olmak üzere İcra Kurulu'nu oluşturacak 12 direktörü seçer ve ayrıca 5 yıllık dönemlerle görev yapan İcra Kurulu Başkanı'nı atar. ADB'nin faaliyetlerinin yürütülmesinden sorumlu olan İcra Kurulu Başkanlığı görevini 1 Şubat 2005 tarihinde göreve başlamış olan Haruhiko Kuroda yürütmektedir. Bu pozisyona geleneksel olarak hep bir Japon vatandaşı atanır.

ADB'nin genel merkezi Filipinler'in başkenti Manila'dadır. Günümüz itibariyle ADB genel merkezinde, profesyonel ve yerel eleman olmak üzere yaklaşık 3,000 kişi çalışmaktadır. İcra Kurulu da görevini tam zamanlı olmak üzere Manila'daki genel merkezde sürdürmektedir.

1997’de Japonya’da faaliyete geçmiş olan Asya Kalkınma Bankası Enstitüsü ise yaptığı araştırma çalışmaları ve düzenlediği seminerlerle, bankaya yoksulluğun azaltılması ve diğer kalkınma konularında kapasite gelişimi ve eğitim konularında destek vermektedir.

ADB Hissedarı Ülkeler

Bölge Ülkeleri

Ülke	Üyelik Yılı	Sermaye Payı	Ülke	Üyelik Yılı	Sermaye Payı
Afganistan	1966	0.034	Marshall Adaları	1990	0.003
Avustralya	1966	5.773	Mikronezya	1990	0.004
Azerbaycan	1999	0.444	Moğolistan	1991	0.015
Bangladeş	1973	1.019	Myanmar	1973	0.543
Butan	1982	0.006	Nauru	1991	0.004
Cook Adaları	1976	0.003	Nepal	1966	0.147
Çin Halk Cum.	1986	6.429	Özbekistan	1995	0.672
Doğu Timor	2002	0.010	Pakistan	1966	2.174
Endonezya	1966	5.434	Palau	2003	0.003
Fiji	1970	0.068	Papua Yeni Gine	1971	0.094
Filipinler	1966	2.377	Samoa	1966	0.003
Güney Kore	1966	5.026	Singapur	1966	0.34
Hindistan	1966	6.317	Solomon Adaları	1973	0.007
Hong Kong	1969	0.543	Sri Lanka	1966	0.579
Japonya	1966	15.571	Tacikistan	1998	0.286
Kamboçya	1966	0.049	Tayland	1966	1.358
Kazakistan	1994	0.805	Tayvan	1966	1.101
Kırgızistan	1994	0.298	Tonga	1972	0.004
Kiribati	1974	0.004	Tuvalu	1993	0.001
Laos	1966	0.014	Türkmenistan	2000	0.253
Maldivler	1978	0.004	Vanuatu	1981	0.007
Malezya	1966	2.717	Vietnam	1966	0.341
			Yeni Zelanda	1966	1.532

Bölge Dışı Ülkeler

Ülke	Üyelik Yılı	Sermaye Payı	Ülke	Üyelik Yılı	Sermaye Payı
ABD	1966	15.571	İspanya	1986	0.340
Almanya	1966	4.316	İsveç	1966	0.340
Avusturya	1966	0.340	İsviçre	1967	0.582
Belçika	1966	0.340	İtalya	1966	1.803
Danimarka	1966	0.340	Kanada	1966	5.219
Finlandiya	1966	0.340	Lüksemburg	2003	0.340
Fransa	1970	2.322	Norveç	1966	0.340
Hollanda	1966	1.023	Portekiz	2002	0.340
İngiltere	1966	2.038	Türkiye	1991	0.340

ADB ve Türkiye

Türkiye'nin Bankadaki Yeri

- Türkiye, ADB'ye 1991 yılında bölge dışı üye statüsüyle katılmıştır.
- ADB'de 12 ülke grubu bulunmaktadır ve her gruptan bir direktör sorumludur. Türkiye, Avusturya, Almanya, Lüksemburg ve İngiltere'yle aynı gruptadır ve bu grubun direktörlüğünü Eduard Westreicher yapmaktadır.
- Almanya ve İngiltere sürekli, Avusturya ve Türkiye üçer yıl arayla dönüşümlü olarak banka yönetim kurulunda temsil edilmektedir.
- Türkiye, ADB'de yüzde 0.34'lük payıyla en büyük 28. hissedar konumundadır, oy hakkı ise toplamın yüzde 0.57'sidir.
- Bölge dışı üye statüsündeki Türkiye, bankadan kredi alamamakta, bununla birlikte banka kredisi ile finanse edilen iş imkanlarından yararlanabilmektedir. Bu iş imkanları çoğunlukla taahhüt, tedarik ve danışmanlık alanlarındadır.

Türkiye'nin Bankadaki Performansı

Geçmiş Dönem Tabloları:

	2000	2001	<i>Kümülatif</i> (1997 - 2001)
Mal ve ilgili diğer hizmetler, inşaat – müteahhitlik hizmetleri	3.90 milyon \$ (% 0.12)	7.19 milyon \$ (% 0.30)	281.07 milyon \$ (% 0.48)
Danışmanlık Hizmetleri	0.67 milyon \$ (% 0.19)	0.0 milyon \$ (% 0)	0.85 milyon \$ (% 0.02)

Türk firmalarının banka tarafından finanse edilen proje ihalelerindeki payı 2001 yılında % 0.48 ile sermaye katkısının üzerindedir. Bu rakam 1997 yılında % 0.75'e kadar yükselmiş, müteahhitlik hizmetlerinde Türkiye 1.sırayı almıştır.

1 Ocak 1985 - 31 Aralık 2004 döneminde ADB'nin kredi açtığı projeler için danışman firmalarla toplam değeri 2.5 milyar dolar olan 4,822 sözleşme yapılmıştır. Bu dönemde Türk firmalarıyla yapılan 4 sözleşmenin toplam tutarı 5.1 milyon dolardır. Söz konusu sözleşmelerin ikisi Dar Mühendislik Müşavirlik A.Ş. ile yapılmıştır. Aynı dönemde ADB'nin teknik yardım sağladığı projeler için danışman firmalarla yapılan sözleşmelerin sayısı 11,687, toplam tutarı ise 1.7 milyar dolardır. Türk firmaları bu çerçevede toplam değeri 0.25 milyon dolar olan 5 sözleşme yapmışlardır.

1 Ocak 2004 – 31 Aralık 2008 döneminde ADB'nin finansman sağladığı projelerde ihale alan Türk firmaları şunlardır:

Firma	Sektör	Sözleşme değeri (milyon dolar)
Limak	Ulaştırma ve Telekomünikasyon	78,31
Eser Construction and Trade Co. Inc.	Çoklu Sektör	15,08
Aike Construction Ind. & Trade Inc.	Su, Temizlik ve Atık Yönetimi	5,79
Tekar Co. Ltd.	Enerji	4,40

Oyak İnşaat – Tades JV .	Enerji	3,62
TML İnşaat San. Tic. Tur. A.Ş.	Su, Temizlik ve Atık Yönetimi	2,29
AMS Tıbbi Cihaz İm. İt. İh. Ltd	Sağlık, Besin ve Sosyal Koruma	2,06
Kulak İnşaat Ticaret ve San. A.Ş.	Ulaştırma ve Telekomünikasyon	0,79

Günümüz Tablosu:

	2007	2009
Girilen İhale Tutarı	0,92 milyon \$	0.0 milyon \$
Kullanılan Fon Tutarı	31,37 milyon \$	41,01 milyon \$

ADB Yıllık Toplantıları

Bankanın Yönetim Kurulu, her yıl Mayıs ayında bir üye ülkede gerçekleştirilen yıllık toplantılarda bir araya gelerek ADB'nin idari, mali ve operasyonel konularını tartışır ve yeni dönemdeki yönlerini belirler. Üç gün süren yıllık toplantıların hemen öncesinde iki günlük bir seminer programı düzenlenir ve bu programda Asya-Pasifik bölgesini ilgilendiren kalkınma konularında ADB guvernörleri katılımcılara bilgi verir. Bu nedenle ADB yıllık toplantıları, üye ülkelerin guvernörlerini, sivil toplum kuruluşları, medya, gözlemci ülkeler, özel sektör temsilcileri ve akademisyenler ile bir araya getiren, fikir alışverişi imkanı sağlayan etkinliklerdir. Her yıl ADB yıllık toplantısına yaklaşık 3,000 katılımcı iştirak etmektedir.

Asya Kalkınma Bankası'nın Web Sitesi : www.adb.org